

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060101

DOM
2024-06-25
Stockholm

Mål nr
M 4070-23

Sid 1 (4)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2023-03-10 i mål nr M 7579-22, se bilaga A

PARTER

Klagande

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Danderyds kommun

Ombud: A-C.J.

Motpart

C.S.

Ombud: Advokat A.A.S
Advokatfirman Axelsson & Karlsson AB

SAKEN

Föreläggande att omhänderta färja på vattenområdet på fastigheten X i Danderyds kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Länsstyrelsens i Stockholm beslut den 28 april 2022, dnr 505-2433-2021.

Dok.Id 2077066

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50
E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Danderyds kommun har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, i första hand ska fastställa nämndens beslut med den justeringen att färjan ska ha avlägsnats senast nio månader efter det att föreläggandet har vunnit laga kraft och att redovisning av färjans omhändertagande ska ha lämnats till nämnden senast två veckor efter omhändertagandet. I andra hand har nämnden yrkat att målet återförvisas till mark- och miljödomstolen för förnyad prövning.

C.S. har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Danderyds kommun har anfört i huvudsak följande. Nämnden har uppfyllt motiveringsskyldigheten i 32 § förvaltningslagen. Motiveringen till föreläggandet är att placeringen av färjan innebär nedskräpning. Färjan har lämnats kvar och är övergiven. I beslutet har nämnden hänvisat till 15 kap. 26 § miljöbalken vilket uppfyller kravet på författningsstöd. C.S. har faktiska och rättsliga möjligheter att följa föreläggandet. Kostnaden för omhändertagande av färjan ska ställas mot nytta. Färjan är placerad 10–15 meter från naturreservatet Öarna i Stora Värtan. Föreläggandet är därför proportionerligt.

C.S. har anfört i huvudsak följande. Nämndens beslut saknar relevant motivering och hänvisning till författningsstöd. Nämnden gav endast en allmän upplysning om nedskräpning och dess eventuella konsekvenser. Bristen har inte heller läkts under handläggningen i mark- och miljödomstolen. Färjan utgör inte avfall och den är inte kvarlämnad och övergiven. Han lämnade färjan på båtvarvets område. Allmänheten har inte tillträde till området och det är naturligt att det ligger olika farkoster där. Båtvarvet har därefter olovligen flyttat färjan till dess nuvarande placering. Han har därför inte gjort sig skyldig till nedskräpning. Färjan ligger inte inom naturreservatet och innebär ingen negativ miljöpåverkan. Kostnaderna för att frakta bort färjan är

orimligt stora i förhållande till nyttan med åtgärden. Han saknar dessutom ekonomiska tillgångar.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt ska innehålla en klargörande motivering om det inte är uppenbart obehövligt. Motiveringen ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande. Det framgår av 32 § förvaltningslagen (2017:900). I vissa fall, vilka inte är tillämpliga här, får motiveringen utelämnas.

Av nämndens beslut framgår att det kan utgöra nedskräpning enligt 15 kap. 26 § miljöbalken när en båt har förfallit till den grad att den trots ägarens påståenden kan anses vara övergiven och bedömas som avfall. Det framgår också av beslutet att nämnden bedömer att den aktuella färjan försumrats och att den varit placerad på samma plats, delvis under vattnet, i flera år. Mark- och miljööverdomstolen bedömer, till skillnad från mark- och miljödomstolen, att nämndens beslut uppfyller motiverings- skyldigheten i 32 § förvaltningslagen och att något formellt fel inte har förekommit.

C.S. har låtit färjan ligga kvar på platsen, synlig för allmänheten, under flera års tid. Färjan ligger delvis under vatten och har kommit att förfalla till en sådan grad att den får anses obrukbar och sakna värde. Enligt Mark- och miljööverdomstolens bedömning står det klart att färjan är övergiven och kvarlämnad och att det är fråga om en sådan nedskräpningssituation som avses i 15 kap. 26 § miljöbalken (jfr MÖD 2014:41). Det förhållandet att C.S. inte var den som placerade färjan på den aktuella platsen förändrar inte denna bedömning.

Mark- och miljööverdomstolen instämmer i länsstyrelsens bedömning att övriga förutsättningar för att förelägga C.S. om omhändertagande av färjan är upp-fyllda. Nämnden har därför haft grund för att ingripa genom ett föreläggande som det beslutade. Den ändring som länsstyrelsen gjort vid sin prövning av föreläggandet avseende tiden för omhändertagande och redovisning av genomförda åtgärder bedömer

Mark- och miljööverdomstolen som välmotiverad. Föreläggandet kan inte anses mer ingripande än vad som behövs. Nämndens förstahandsyrkande ska därför bifallas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Lars Borg, Gösta Ihrfelt och Johanna Fernlund samt tf. hovrättsassessorn Johan Corell, referent.

Föredragande har varit Karin Wallin.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2023-03-10
meddelad i
Nacka

Mål nr M 7579-22

PARTER

Klagande

C.S.

Motpart

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Danderyds kommun

Ombud: Advokat A-C.J.
Advokatfirman A-C.J. AB

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut 2022-04-28 i ärende nr 505-2433-2021,
se bilaga 1

SAKEN

Föreläggande att omhänderta färja på vattenområdet på fastigheten
X i Danderyds kommun

DOMSLUT

Med ändring av länsstyrelsens beslut upphäver mark- och miljödomstolen
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Danderyds kommuns beslut den 26 november
2020.

Dok.Id 805303

Postadress
Box 69
131 07 Nacka

Besöksadress
Sicklastråket 1

Telefon
08-561 656 40
E-post: mmd.nacka.avdelning4@dom.se
www.nackatingsratt.domstol.se

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

BAKGRUND

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Danderyds kommun (numera Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Danderyds kommun [nämnden]) beslutade den 26 november 2020, att C.S., i rollen som ansvarig verksamhetsutövare för C.S. Bogsering & Sjötransport, ska vidta åtgärder enligt följande.

1. Avlägsna företagets färja/pråm från vattenområdet inom fastigheten X och omhänderta den som avfall eller bärga den till lämplig anläggning för reparation och underhåll. Färjan ska avlägsnas snarast möjligt, dock senast 2021-05-31.
2. Omhändertagande av färjan ska genomföras på sådant sätt att grumling i vattnet minimeras. Lämpliga skyddsåtgärder ska vidtas för att minimera grumling och undvika spridning av sedimentpartiklar.
3. Vid omhändertagande och transport av färjan ska utrustning och absorptionsmedel för uppsamling av kemikaliespill finnas tillgängligt.
4. Redovisning om hur färjan har omhändertagits ska lämnas in till miljönämnden senast två veckor efter att färjan omhändertagits, dock senast 2021-06-14. Av redovisningen ska följande framgå:
 - a. Vem som transporterat bort färjan.
 - b. Fotobevis på borttransport av färjan.
 - c. Om färjan omhändertagits som avfall eller bärgats för reparation.
 - d. Mottagningsanläggning i det fall färjan omhändertagits som avfall.
 - e. Färjans nya lokalisering i det fall den inte omhändertagits som avfall.

C.S. överklagade beslutet till Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen) som ändrade nämndens beslut endast så att

- den tid i beslutspunkt 1 om när färjan senast ska ha avlägsnats blir senast nio (9) månader efter det att föreläggandet har vunnit laga kraft.
- den tid i beslutspunkt 4 om när redovisning om färjans omhändertagande ska ha lämnats in till miljönämnden blir senast två veckor efter det att färjan enligt beslutspunkten 1 ska ha omhändertagits.

Länsstyrelsen avslog överklagandet i övrigt.

C.S. har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

C.S. har yrkat att mark- och miljödomstolen ska, med ändring av länsstyrelsens beslut, upphäva nämndens beslut den 26 november 2020.

Till stöd för sin talan har han anfört i huvudsak följande.

Färjan låg tidigare på Djursholms båtvarvs fastighet men flyttades till nuvarande läge av varvets ägare utan C.S:s vetskap eller medverkan. Färjan har aldrig haft någon motor eller drivmedel ombord. Den har bogserats av en annan båt. Denna båt släppte bara ut rent kylvatten från sin motor. Cisternen som nämnden har hänvisat till var en så kallad farmartank, dvs. en kraftig konstruktion av stålplåt avsedd för dieselolja till entreprenadmaskiner, traktorer och jordbruksmaskiner på lantbruk. Den var i god kondition, flyttbar och helt tom. Den blev stulen av båtvarvet. Det finns ingen risk för skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Det är förknippat med stora kostnader att bärga och bogsera bort färjan. Det är därmed ekonomiskt orimligt att kräva borttransport av den. C.S. skulle kunna hjälpa till med det praktiska att flytta färjan tillsammans med entreprenör och båtvarvet.

Nämnden har bestritt ändring.

Till stöd för sin inställning har nämnden anfört i huvudsak följande.

Twisten mellan C.S. och båtvarvet påverkar inte de bedömningar och beslut som nämnden har att göra som tillsynsmyndighet enligt miljöbalken. Färjan har befunnit sig på samma plats åtminstone sedan 2015. Kostnaderna för att omhänderta färjan har ökat i och med att tiden har gått. Kostnaden för åtgärden ska ställas mot att det finns ett naturreservat 10-15 meter från platsen. För någon vecka sedan var företrädare för miljökontoret på platsen och noterade att cisternen inte fanns kvar. Den omfattas hur som helst inte av föreläggandet. Föreläggandet avser endast färjan, som finns i vattenområdet. Som C.S. beskrivit så har färjan inte någon egen motor för framdrift. Det bedöms alltså inte finnas några miljöfarliga vätskor på färjan. Det bedöms inte heller finnas några miljörisker förknippade med bottenfärger. Färjan bedöms därmed inte utgöra någon risk för människors hälsa eller miljön i och för sig. Mot den bakgrunden frånfaller nämnden påståendet att färjan på platsen utgör pågående miljöfarlig verksamhet. Däremot kvarstår nämnden vid påstående att färjan omfattas av definitionen på avfall och att förvaringen på platsen utgör nedskräpning.

DOMSKÄL

Inledning

Mark- och miljödomstolen har den 1 mars 2023 hållit sammanträde i målet.

I 32 § förvaltningslagen (2017:900) anges att ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt ska innehålla en klargörande motivering, om det inte är uppenbart obehövligt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter

om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande.

Bedömning

Av nämndens beslut framgår att beslutet är fattat med stöd av 2 kap. 2, 3, 6 och 7 §§ samt 26 kap. 9 och 21 §§ miljöbalken. I nämnda bestämmelser i 26 kap. miljöbalken anges tillsynsmyndighetens möjligheter att besluta om förelägganden och förbud för att miljöbalken ska följas. Nämnda bestämmelser i 2 kap. miljöbalken reglerar verksamhetsutövers förpliktelser gällande skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

I beslutet under rubriken ”motivering” anges bl.a. följande.

Färjan har under flera år försumrats och miljö- och hälsoskyddsnämnden bedömer att den måste omhändertas då den riskerar att orsaka nedskräpning och olägenhet för människors hälsa och miljön. Att färjan för 7-8 år sedan flyttades till den nuvarande placeringen av ett annat företag, fråntar inte ägaren dess ansvar att hålla färjan flytande och i gott skick. Om det finns möjlighet att reparera färjan så att den blir sjöduglig igen eller om det är bäst att den omhändertas som avfall överlåter nämnden i dagsläget till företaget att avgöra.

Om en båt som är synligt för allmänheten överges och lämnas kvar kan det klassas som något ägaren gör sig av med. Detta räknas då som nedskräpning. Nedskräpning uppstår även när en båt har förfallit till den grad att den trots ägarens påståenden kan anses vara övergiven och bedömas som avfall. Enligt 15 kap 26 § miljöbalken är nedskräpning förbjudet och påföljden är böter eller fängelse. Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedömer att färjan omgående behöver omhändertas. I annat fall kan det bli aktuellt att bedöma förvaringen som nedskräpning, vilket då anmäls till polisen som miljöbrott.

Vidare anges i beslutet under rubriken ”information” bl.a. följande.

Om färjan inte tas bort kan förvaringen komma att bedömas som nedskräpning. Nedskräpningen är förbjudet enligt 15 kapitlet 26 § miljöbalken. Påföljden för nedskräpning är böter eller fängelse i högst ett år.

Vid sammanträdet har nämnden frånfallit påståendet att färjan utgör en olägenhet för människors hälsa eller miljön. Enligt nämnden kan en färja på platsen inte längre betraktas som en pågående miljöfarlig verksamhet. Nämnden gör endast gällande att färjan omfattas av definitionen på avfall och att förvaringen på platsen utgör nedskräpning.

Då nämnden inte längre påstår att färjan på platsen utgör en pågående miljöfarlig verksamhet kan föreskrifterna i 2 kap. miljöbalken inte ensamt ligga till grund för ett beslut om ingripande.

Beslutsmotiveringen innehåller inte något uttryckligt påstående att färjan omfattas av definitionen på avfall och att förvaringen på platsen utgör nedskräpning.

I motiveringen förs i stället ett resonemang om att färjan *riskerar* att orsaka nedskräpning. Beslutet innehåller heller inte någon hänvisning till föreskrifter i 15 kap. miljöbalken. Att nämnden under rubriken ”information” refererar till 15 kap. 26 § miljöbalken utgör en upplysning till parten om vilken åtgärd som nämnden skulle kunna vidta för det fall föreläggandet inte följs; upplysningen utgör inte en uppgift om vilka föreskrifter som har tillämpats.

Mot bakgrund av det anförda bedömer mark- och miljödomstolen att beslutet inte innehåller uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande.

Vid sammanträdet i domstolen har nämnden angett endast att man kvarstår vid påståendet om nedskräpning. Nämnden har inte utvecklat vilka omständigheter som ligger till grund för den bedömningen eller angett vilket författningsstöd som åberopas. Nämnden kan därför inte anses ha läkt bristerna i motiveringen genom att ha fullgjort sin motiveringsskyldighet under handläggningen hos mark- och miljödomstolen (jfr HFD 2020 not. 34).

Avslutning

Mark- och miljödomstolen finner sammantaget att nämndens beslut inte kan anses förenligt med motiveringsskyldigheten i 32 § förvaltningslagen. Bristerna har heller inte läkts under handläggningen hos mark- och miljödomstolen. Beslutet ska därför upphävas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)
Överklagande senast den 2023-03-31.

Inge Karlström

Ulrika Haapaniemi

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Inge Karlström, ordförande, och tekniska rådet Ulrika Haapaniemi. Målet har handlagts av tingsnotarien Johanna Oellig.